

04.07.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**04 Temmuz 2023
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

04 Temmuz 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

— Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. (TKYB) ve Alman Kalkınma Bankası (KfW) Arasında 6/4/2023 Tarihinde İmzalanan Hibe Anlaşması

— Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. (TSKB) ve Alman Kalkınma Bankası (KfW) Arasında 6/4/2023 Tarihinde İmzalanan Hibe Anlaşması

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Dolu ve Boş Kadrolarda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2023/317)

— Bazı Kamu İktisadi Teşebbüslerine Ait Kadro ve Pozisyonların İptali ve İhdası Hakkında Karar (Karar: 2023/318)

— Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar: 2023/319)

TEBLİĞ

— 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu Gereğince Kamu Görevlileri Sendikaları ile Konfederasyonların Üye Sayılarına İlişkin 2023 Temmuz İstatistikleri Hakkında Tebliğ

KURUL KARARI

— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 03/07/2023 Tarihli ve 11933 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 22/2/2023 Tarihli ve E: 2020/47, K: 2023/36 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 23/3/2023 Tarihli ve 2019/23351 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 10/5/2023 Tarihli ve 2019/16719 Başvuru Numaralı Kararı

Kütahya'daki hayvan pazarlarına şap karantinası

Kütahya'da şap hastalığına rastlanması üzerine hayvan pazarlarında karantina tedbirleri uygulanmaya başladı.

İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden alınan bilgiye göre, merkez İnköy Mahallesi'nde 10, Aslanapa ilçesine bağlı Ortaca köyünde 6 işletmedeki büyükbaş hayvanlarda şap hastalığına rastlanması üzerine il genelinde karantina uygulanmasına karar verildi.

Hayvan satışı ve sevklerinin önlenmesi amacıyla il genelindeki hayvan pazarları geçici olarak kapatıldı.

Veteriner hekimlerin aşı ve dezenfekte çalışmaları yaptığı kentte, şapla mücadele ve korunma yöntemleriyle ilgili yetiştiriciler de bilgilendirildi.

Köylerdeki işletmelerde şap hastalığı tarama çalışmalarının sürdüğü bildirildi.

Rusya'dan 'tahıl anlaşması' açıklaması

Kremlin Sözcüsü Peskov, 18 Temmuz'da süresi dolacak olan tahıl koridoru anlaşmasının uzatılmasına ilişkin açıklamasında, "Anlaşmanın son gününe henüz zaman var fakat çok fazla umut yok" dedi.

Rusya, Ukrayna savaşının başlamasının ardından Türkiye ve Birleşmiş Milletler'in (BM) arabuluculuğunda imzalanan ve uzatılmaması halinde 18 Temmuz'da sona erecek olan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması hakkında açıklama yaptı. Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov, anlaşmanın uzatılması için 'pek umut olmadığını' söyledi.

Reuters'ın haberine göre, İngiltere'nin The Financial Times gazetesinde konuyla ilgili bugün çıkan bir haber hakkında yorumu sorulan Peskov, "Mevcut durumda anlaşmanın Rus tarafını ilgilendiren bölümünün uygulanması ile ilgili bildireceğimiz bir şey yok. Anlaşmaların bu kısmının mevcut durumda hâlâ yerine getirilmediğini ifade ediyoruz. Anlaşmanın son gününe henüz zaman var fakat çok fazla umut yok" ifadelerini kullandı.

The Financial Times'ta konuya ilişkin bugün yayınlanan haberde, Avrupa Birliği'nin (AB) Moskova'nın tahıl koridoru anlaşmasını uzatması için Rus Tarım Bankası'na imtiyaz tanımayı değerlendirdiği iddia edilmişti. Buna göre, AB, bankanın küresel finans ağına yeniden bağlanabilmesi için bir bağlı kuruluş kurması teklifini yapmayı planlıyor.

Et ve sütte dışa bağımlı olma yolunda ilerliyoruz

Elâzığ Süt Üreticileri Birliği Başkanı Halef Ortaç, et ve süt üretiminde sorunların çözümü ve üreticinin içinde bulunduğu darboğazdan çıkması için üreticiye devletin teşvik vermesi gerektiğini söyledi

Elâzığ Süt Üreticileri Birliği Başkanı Halef Ortaç, et ve süt üretimi konusunda yaşanan sorunların çözümü ve üreticinin içinde bulunduğu darboğazdan çıkması için devletin üreticiye teşvik vermesi gerektiğini söyledi. Ortaç, “Biz, kendi kendimizi idare edebilecek pozisyonda bir ülkeyiz ama ne yazık ki yanlış politikalar, tarımdaki bazı yanlış politikalardan kaynaklı olarak sıkıntı çekiyoruz” dedi.

Elâzığ Süt Üreticileri Birliği Başkanı Halef Ortaç, yaptığı açıklamada, tarım politikalarında üreticiyi destekleyen önlemler alınmazsa gelecek yıllarda et ve sütte tamamen dışa bağımlı kalılabileceğini söyledi. Üretim maliyetlerinin artması nedeniyle insanların hayvancılıktan çekildiğini ifade eden Ortaç, “Çiftçilikle uğraşanların yüzde 70-80’i küçük aile işletmeleri, çünkü çok büyük işletmeler bizde yok. Bu küçük aile işletmelerini görmezden gelmememiz lazım. İşletmelere verilen desteklerin onlara da verilmesi lazım. Bu yüzden şunu da söylüyorum; tarım, üretim çok önemlidir” diye konuştu.

“HAYVANCILIKLA UĞRAŞAN ÜRETİCİ PARA KAZANAMIYOR”

“Biz, kendi kendimize idare edebilecek pozisyonda bir ülkeyiz ama ne yazık ki yanlış politikalar, tarımdaki bazı yanlış politikalardan kaynaklı olarak bazen sıkıntı çekiyoruz” diye konuşan Ortaç, “Bugün Türkiye’deki süt ve et üretimi ile ilgili şu anda gündem olan konular var ama son 3-5 yılda biriken sorunlar bugün patlak verdi. Yaklaşık bir buçuk yıl önce süt fiyatlarının düşük olması, et fiyatlarının düşük olması nedeniyle üreticilik yapan, süt hayvancılığı ile uğraşan veya besicilik yapan üretici, para kazanamadığı için sektörden kısmen de olsa çekildi. Kısmen de olsa hayvan sayısını azalttı. Bunun temel sebebi, para kazanamaması. 2021 yılının sonlarına doğru, 2022’de dünyada meydana gelen olaylardan dolayı yem fiyatlarında ciddi bir artış oldu. Buna karşılık et ve süt fiyatlarının düşük kalması, hayvancılıkla uğraşan üreticilerin para kazanmamasına neden oldu. Bundan kaynaklı olarak bu sektörde olan çalışanlar, genelde hayvan sayılarını azalttılar. Damızlık hayvanlarını kestiler. Özellikle damızlık çok önemlidir. Damızlık hayvan, doğurma özelliği olan, süt veren bir hayvandır” dedi.

“BİZ, ET İTHAL EDECEK BİR ÜLKE DEĞİLİZ”

Dünya nüfusunun arttığına dikkat çeken Ortaç, böylelikle gıdaya olan talebin de arttığını belirtti. “Kendi kendine yeten bir ülke, rahat bir ülkedir. Bugün yurt dışından ithal edersek çokça ciddi maliyetlerle getirir. Sütü ithal edersek çok daha ciddi maliyetlerle geçeriz” diyen Ortaç, şöyle konuştu: “Bugün ne yazık ki eti ithal etme noktasına geldik. Et ithal edebilecek bir ülke değiliz, inşallah da o duruma geliriz. Benim hükümetten, yöneticilerimizden, bürokrasimizden isteğim, tedbirler alınması. Tarım ve hayvancılık çok önemlidir. Gıdadır. Hadi bir savaş çıktı, her şey allak bullak oldu, biz nereye kadar dışarıdan ithal edebiliriz? Eğer siz kendi kendinize yetebilirsiniz savaş da olsa sizi etkilemez. Allah göstermesin ama sonuçta da ülkemiz tarıma elverişli bir ülkedir. Kendi kendimize yetebilecek bir ülke olduğumuz halde bazen yanlış politikalar, planlamanın yapılmadığı, ciddi planlamalar yapılmadığı zaman Türkiye’de bir damızlık hayvan kesimi olur veyahut bazen de çiftçi açısından ürünün para etmediği zaman ne oluyor, üretici ekemiyor. 2 yıl önce gübre fiyatları ciddi bir artış yaptı. Yüzde 300-500 bir artış yapıldı, üretici gübre kullanamadı. Bunlar için önlem alınması lazım. O yüzden diyoruz ki biz tarımı daha profesyonel yapalım.”

“KÖYDE YAŞAMI CAZİP HALE GETİRECEK DESTEKLER VERİLMESİ LAZIM”

Elâzığ Süt Üreticileri Birliği Başkanı Halef Ortaç, üreticiliğin zahmetli ve meşakkatli bir iş olduğunu söyleyerek, “Köylerde yaşam şartları da zordur. Bugün gençleri köylerde tutmak için köyleri cazibe merkezi haline getirmeniz, köylerde sosyal alanları geliştirmeniz lazım, verimliliği artırmanız lazım. Gençlerin önünün açılması lazım. Sübvans edici krediler verilmesi lazım. Destekler verilmesi lazım. Bu tür destekler olunca tarımla ilgili ciddi gelişmeler olur. Küçük aile işletmelerini unutmamak lazım. Genelde bakıyorsun, büyük işletmeler varsa büyük kredileri onlar alıyor. Bu işletmeleri tabana da yaymamız lazım. Yani insanların, yapabileceği şeyden zevk alması lazım. Eğer üretim yapıyorsa haz alması lazım, para kazanması lazım. Ondan kaynaklı olarak, inşallah bu yeni hükümet döneminde de bakanlarımızdan da beklentimiz, tarımla ilgili ciddi bir planlama yapılmasını bekliyoruz.” dedi. (ANKA)

Şimşek açıkladı: BAE ile kapsamlı bir çerçeve anlaşması yakın

BAE ziyaretini değerlendiren Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek, "Önümüzdeki iki hafta içinde çalışmaları tamamlayacağız. Cumhurbaşkanımız muhtemelen ondan sonra bir ziyarette bulunacak. O ziyarette muhtemelen bir çerçeve anlaşma olacak. Detaylara girmek istemiyorum ama oldukça kapsamlı. Teknik anlamda epey ilerledik" dedi.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Kabine Toplantısı sonrasında gazetecilerin sorularını yanıtladı.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz ile BAE'ye gerçekleştirdiği ziyarete yönelik sorular üzerine Şimşek, Hazine olarak şu anda koordinasyonun kendilerinde olduğunu söyledi.

Şimşek, teknik çalışmalarda epey mesafe aldıklarına işaret ederek, "Önümüzdeki iki hafta içinde çalışmaları tamamlayacağız. Cumhurbaşkanımız muhtemelen ondan sonra bir ziyarette bulunacak. O ziyarette muhtemelen bir çerçeve anlaşma olacak. Detaylara girmek istemiyorum ama oldukça kapsamlı. Teknik anlamda epey ilerledik." diye konuştu.

Ziyaretin çok verimli geçtiğini aktaran Şimşek, " Zaten o nedenle heyetler geldi. Bütün bayram boyunca çalışıldı. Önümüzdeki hafta daha büyük bir heyet gelecek. Çalışmalar tamamlanınca Cumhurbaşkanımızın ziyaretinde bir çerçeve çizilecek. Bizim orada kiminle görüştüğümüz belli, devlet başkanı, devlet başkan yardımcısı ve

04.07.2023

mali yani finansal konuda sorumlu bakanla görüştük. Devamında teknik görevlendirme oldu." değerlendirmesinde bulundu.

Şimşek, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın BAE'ye yönelik ziyaretinin, çalışmaların tamamlanmasının ardından muhtemelen NATO Zirvesi sonrasında gerçekleşeceğini bildirdi.

TCMB'nin net uluslararası rezervlerinde tarihi artış

Merkez Bankası'nın net uluslararası rezervleri, 23 Haziran haftasında 8.7 milyar dolar ile veri tarihinin en keskin artışını kaydetti.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), net uluslararası rezervleri kur seviyesi belirleme amaçlı rezerv satışlarına son verilmesiyle 23 Haziran ile sona eren haftada 8.72 milyar dolar ile veri tarihinin en büyük artışını kaydederek 9.2 milyar dolara yükseldi.

Merkez Bankası'nın altın dahil toplam rezervleri ise, 4.76 milyar dolar ile kasım ayından bu yana en keskin artışı kaydederek 107.56 milyar dolara çıktı.

Genel seçimler öncesinde TL'nin değerinin korunması için rezervlerin de kullanılmasını da içeren politikalar nedeniyle TCMB döviz rezervleri 2 Haziran'da tarihi dip seviyeleri gördü ve altın rezervleri de sert geriledi.

Bankacılık kaynakları kamunun seçimlerden sonra TCMB rezervlerini kullanarak TL'nin değerini savunmayı bıraktığına dikkat çekerek Merkez Bankası'nın rezervlerinin keskin şekilde toparlanmasını bekliyorlardı.

Merkez bankalarının muamması

Uluslararası arenada merkez bankaları yöneticileri inatçı enflasyonu dizginlemek için sert faiz hamleleri yapmasına rağmen hayat pahalılığı istenilen seviyelerden çok uzakta.

AYDIN ŞAHİNALP

Küresel çapta merkez bankaları faiz oranlarını 1990'lardan bu yana en hızlı şekilde artırıyor fakat son yılların en şiddetli enflasyon dalgası henüz kontrol altına alınabilmiş değil.

Birçokları bu enflasyon dalgasının ne kadar büyük bir sorun yaratacağını görmekte geç kalmış olsa da, dünyanın en büyük 20 ekonomisini temsil eden yetkililer borçlanma maliyetlerini sıkılaştırmaya başladıklarından bu yana faiz oranlarını ortalama 3,5 puan artırdı.

Enflasyonda %2 hedefi 2025'e sarktı

Ancak ne ABD Merkez Bankası (Fed) Başkanı Jay Powell ne de Avrupa Merkez Bankası Başkanı Christine Lagarde enflasyonun 2025 yılı başlamadan önce ortak hedefleri olan %2'ye dönmesini beklemiyor. Manşet tüketici endeksleri düşerken, merkez bankacıları yüksek çekirdek enflasyonu, sıkı işgücü piyasalarını ve hizmet sektöründeki baskıları fiyatların bir süre daha yükselmeye devam edeceğinin kanıtı olarak gösteriyor.

Peki, agresif faiz artışları karşısında enflasyonun inatçılığını ne açıklıyor?

Stiglitz: Sert faiz artışları enflasyonu kötüleştirir

Nobel ödüllü iktisatçı Joseph Stiglitz, arz yönlü enflasyonu hafifletmek için faizleri çok agresif artıran merkez bankalarının fiyat artışlarını tetiklediğini savunmuştu.

Columbia Üniversitesi profesörü Stiglitz, "Faizleri artırmak arz tarafındaki problemleri çözmiyor. Hatta daha da kötüleştirebilir çünkü arz sıkıntılarına yönelik daha fazla yatırım yapılması gerekir. Ancak faizlerin artırılması bu yatırımları zorlaştırıyor" yorumunu yapmıştı.

Normalden daha uzun gecikme

Para politikası her zaman gecikmeli olarak uygulanır ve tek bir faiz artışının etkisinin harcama kalıplarına ve fiyatlara tam olarak yansması yaklaşık 18 ay sürer.

Para politikası yapıcıları ABD ve Birleşik Krallık'ta bir buçuk yıldan daha kısa bir süre önce, Avro Bölgesi'nde ise bir yıldan önce faizleri artırmaya başladı. Ancak bazı merkez bankacıları ve ekonomistler bu kez gecikmelerin daha da uzun olabileceğine, parasal sıkılaştırmanın etkisinin daha az olabileceğine inanıyor.

Kimi ekonomistler ise artan borçlanma maliyetlerine rağmen, çoğu ülkede ekonomik çıktının büyük kısmını oluşturan hizmetler sektöründe büyümenin şaşırtıcı derecede dirençli olduğunu savunuyor.

Financial Times'a konuşan ABD bankası Citi'nin Baş Ekonomisti Nathan Sheets, "Belki de para politikası birkaç on yıl önce olduğu kadar güçlü değildir. Büyük ekonomiler ve bir bütün olarak küresel ekonomi faiz artışlarını olağanüstü ve şaşırtıcı bir şekilde iyi absorbe etti" dedi.

İmalattan daha az sermaye gerektiren hizmetlere doğru uzun vadeli bir kayma, daha sıkı bir para politikasının daha yavaş aktarılması anlamına da gelebilir.

Konut ve işgücü piyasaları da dahil olmak üzere ekonominin önemli parçalarında 1990'lardan beri yaşanan yapısal değişiklikler, o dönemde faiz artışlarının neden çok daha hızlı ve keskin bir etki yarattığını açıklayabilir.

Dünya çapında pandeminin işe alım eğilimleri üzerindeki etkileri halen hissediliyor. Özellikle hizmet sektöründe yaygın işgücü açığı devam ediyor. Hal böyle olunca ücret artışı ve dolayısıyla enflasyon da artıyor.

'İşgücü istifçiliği' mi yapılıyor?

Avrupa Merkez Bankası(ECB) Başkanı Lagarde geçen hafta hizmet sektörü şirketlerinin, büyümenin güçlenmesi halinde işe alım yapamama korkusuyla "işgücü istifçiliği" yapıyor olabileceğini söyledi. ECB Başkanı, sektörün "geçmişte olduğundan daha uzun süre politika sıkılaştırmasının etkilerinden izole edilebileceğini" söyledi.

Merkez bankalarının açmazı

Paranın yöneticisi konumundaki merkez bankacılarının enflasyonun kısa ömürlü olacağı yönündeki ilk ısrarları, on yıllardır uygulanan agresif ve aşırı gevşek para politikasının terk edilmesinde gecikmelere yol açtı.

Financial Times'ın editoryal makalesine göre, söz konusu gecikmeler, fiyat baskıları tedarik zinciri darboğazlarından etkilenen az sayıda ürünü etkileyen bir sorundan neredeyse tüm mal ve hizmetleri etkileyen çok daha geniş bir olguya dönüştüğü için, enflasyonu daha yüksek oranlarla yok etmeyi daha da zorlaştırmış olabilir.

Genellikle merkez bankacılarının bankası olarak adlandırılan Uluslararası Ödemeler Bankası geçen yıl, faiz oranlarının çok az yükseltilmesi ya da etkisinin çok geciktirilmesi halinde ülkelerin yüksek enflasyonun norm haline geldiği bir ortama kayabileceği uyarısında bulundu.

Risk ise hedef olan yüzde 2 enflasyona geri dönmenin merkez bankacılarının borçlanma maliyetlerini mali sistemin sağlığını tehlikeye atacak bir noktaya kadar arttırmalarını gerektirmesi olarak görülüyor.

9 günlük tatile rağmen 21 milyar dolarlık ihracat

9 günlük Kurban Bayramı tatili rağmen hazıranda 21 milyar dolara yakın ihracat gerėekleřtirildi. Bu rakam 2023 yılının ilk 5 ayındaki aylık ortalama ihracatın üzerinde olduğu.

Geçen ay ithalat yüzde 16,8 azalarak 26,3 milyar dolar ile son 20 ayın en düşük seviyesine indi. Bu dönemde dış ticaret ağığı da yüzde 34,5 gerileyerek 5,4 milyar dolar oldu.

İhracat, haziran ayında, Kurban Bayramı tatilini de kapsayan 9 günlük tatil döneminin etkisiyle, gerilese de 20 milyar doların üzerinde gerėekleřti.

Ticaret Bakanlığı, haziran ayı dış ticaret verilerine göre, küresel ekonomideki zayıf seyir ve Kurban Bayramı tatilini de kapsayan tatil döneminin etkisiyle haziran ayı ihracatı 20,9 milyar dolar olarak gerėekleřti. Bu rakam 2023 yılının ilk 5 ayındaki aylık ortalama ihracatın üzerinde olduğu.

Haziran ayındaki 20,9 milyar dolarlık ihracat, geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 10,5 azalmaya karşılık geliyor. Bunun temel nedeni, Kurban Bayramı tatilini de kapsayan tatil dönemi nedeniyle sipariş ve teslimatların duraksaması oldu. Böylece, 2023 yılının ilk yarısında 6 aylık ihracat 123,4 milyar dolar olarak gerėekleřti.

Yüksek teknoloji ürünü ihracatı artıyor

Bu verilerle, katma değerli ihracatta da artış meydana geldi. Orta yüksek ve yüksek teknoloji ürün ihracatının imalat içindeki payı 2022 yılı genelinde yüzde 36,9 iken, bu yılın ilk 6 ayında yüzde 40,8'e yükseldi.

İthalat ise haziran ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 16,8 azalarak 26,3 milyar dolar oldu ve son 20 ayın en düşük seviyesine geriledi. İthalatta yaşanan azalışta, takvim dışında enerji ithalatındaki düşüş etkili olurken, hazırda toplam enerji ithalatı yüzde 45,3 azalarak 4,4 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Enerji ithalatındaki düşüşte enerji fiyatlarının gerilemesi de etkili oldu. Bütün bu gelişmelerle, 2023 yılının ilk yarısında 6 aylık ithalat 184,8 milyar dolar olarak hesaplandı. Yılın ilk 5 ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 270 artan ve 14,6 milyar dolar olan işlenmemiş altın ithalatının haziran ayında nispeten ılımlı bir seyir izlediği görüldü. Haziran ayında işlenmemiş altın ithalatı 2022'nin aynı ayına kıyasla yüzde 62,5 artarak 2 milyar dolara çıktı.

Dış ticaret açığı yüzde 34,5 azaldı

Hazırda dış ticaret açığı yüzde 34,5 gerileyerek 5 milyar 396 milyon dolar oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı 19 ay sonra yüzde 80'lere yaklaşarak, hazırda bir önceki aya göre 16,1 puan artış ile yüzde 79,5 olarak hesaplandı.

Bu oran, dış ticaret dengesinde olumlu gidişatın önemli bir göstergesi olarak öne çıktı. 2023 yılı 6 aylık dış ticaret açığı ise 61,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Gelecek dönemde ithalattaki düşüşün devamı ve zayıf dış talebe rağmen ihracatı artırmaya dönük atılacak ilave adımlarla, dış ticaret dengesinde iyileşmenin devam etmesi bekleniyor. Enerji verileri hariç tutulduğunda ise 2,5 puan düşüşle yüzde 90,6 olarak hesaplandı. Enerji ve altın verileri hariç tutulduğunda ise bu oran 0,5 puan artarak yüzde 98,4 olarak gerçekleşti.

En fazla ihracat otomotivden

Otomotiv endüstrisi, geçen ay en fazla ihracat gerçekleştiren sektör oldu. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) verilerine göre, geçen ay 3 milyar 9 milyon dolarlık ihracata imza atan otomotiv endüstrisini, 2 milyar 365 milyon dolarla kimyevi maddeler ve mamulleri, 1 milyar 659 milyon dolarla hazır giyim ve konfeksiyon takip etti.

Haziran ayında en fazla ihracat artışı yüzde 202,4 ile zeytin ve zeytinyağı sektöründe gerçekleşti. Türkiye'nin toplam ihracatının geçen ay yüzde 83'ünü gerçekleştiren sanayi grubunda yüzde 13,4 azalışla 14 milyar 927 milyon 909 bin dolarlık ihracat yapıldı.

Almanya yine ilk sırada

Haziran ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ülkeler 1 milyar 584 milyon dolarla Almanya, 1 milyar 116 milyon dolarla ABD, 958 milyon 828 bin dolarla Birleşik Krallık oldu. Yılın ilk yarısında Türkiye'nin AB27'ye ihracatı 52 milyar dolar, Afrika'ya ihracatı 10 milyar dolar, Amerika'ya ihracatı 10,6 milyar dolar, Yakın ve Orta Doğu'ya ihracat ise 20,7 milyar dolar olarak hesaplandı.

İller bazında bakıldığında ise en fazla dış satım 7 milyar 674 milyon dolarla İstanbul, 1 milyar 546 milyon dolarla Kocaeli, 1 milyar 514 milyon dolarla Bursa'dan gerçekleşti. Haziran'da bin 418 firma ilk kez ihracat gerçekleştirdi. Birim ihracat değeri ise geçen yılın aynı ayına göre yüzde 4 artışla 1,46 dolara yükseldi. Haziran ayında parite etkisi 279 milyon dolarlık artı değer sağladı.

Temmuzda 25 milyar \$ olur

Kocaeli Sanayi Odası (KSO) Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, haziranda ihracatın geçen yılın aynı ayına göre yüzde 10.5 gerileme seviyesini olumlu değerlendirdiklerini söyledi.

Bu yıl haziran ayında 9 günlük bayram tatili nedeniyle fiili çalışma gün sayısının geçen yıla göre 5 gün daha az olduğuna dikkat çeken Zeytinoğlu, temmuz ayında ihracatın 25 milyar doları aşmasını beklediklerini kaydetti. Zeytinoğlu, her şeye rağmen temmuz ayında Avrupa'da tatil dönemi olduğunun da göz ardı edilmemesini söyledi.

KSO Başkanı Zeytinoğlu, haziran ayı ithalatına yönelik olarak da üretim ve yatırıma yönelik artışların olumlu olduğunu söylerken, tüketim malları ithalatında daha dikkatli davranılması gerektiğinin altını çizdi

“Parite kaybımız 367 milyon dolar”

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı Mustafa Gültepe, Kurban Bayramı tatili nedeniyle yaşanan iş günü kaybının ihracatı olumsuz etkilediğini söyledi. Gültepe, 23 Haziran'da 2 milyar 121 milyon dolarla günlük ihracat rekoru kırdıklarını hatırlattı.

Buna karşın Kurban Bayramı dolayısıyla yaşanan iş günü kaybının haziran ihracatına olumsuz yansıdığını anlatan Gültepe, Genel Ticaret Sistemi (GTS) kayıtlarına göre haziranı 20,9 milyar dolar ihracatla tamamladıklarını kaydetti.

Gültepe, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 10,5 ekside olduklarını, 2023'ün ilk yarısını da yüzde 1,8 ekside kapattıklarını aktardı. Son 12 aylık ihracatın ise 251,9 milyar dolara ulaştığını kaydeden Gültepe, “17 ilimiz ihracatını artırırken, en çok ihracat yapan ilk 5 kentimiz İstanbul, Kocaeli, Bursa, İzmir ve Ankara oldu. Parite etkisi 279 milyon dolarlık artı değer sağladı.

Ancak ilk 6 ayı değerlendirdiğimizde parite nedeniyle hâlâ 367 milyon dolarlık kaybımız var." Gültepe, asgari ücret desteğinin artırılarak devam etmesi yönündeki taleplerinin yanıt bulduğunu, yılsonuna kadar uygulamanın devam edeceğini belirterek, şu ifadeleri kullandı: "Kurun geldiği seviyeyi de rekabetçiliğimiz açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyoruz.

Biz sağlam adımlarla yolumuza devam ediyoruz. 265 milyar dolarlık hedefimizi yakalamak için var gücümüzle çalışıyoruz. Belli dönemlerde takvim etkisini hissetsek de büyük resme baktığımızda hedefimize adım adım yaklaşıyoruz."

"Tekstilde ivmeyi hızla artırmalıyız"

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı şekib Avdagiç, tekstilde ivmeyi hızla artırmaları gerektiğini belirterek, "Döviz kurundaki son 3 haftalık düzeltme, tekstil sektörünün rakip ülkelere karşı fiyat avantajını yeniden yakalaması ve asgari ücrette artan maliyetler noktasında dengeleyici bir gelişme" dedi.

Paris'te başlayan Texworld'de açıklamalarda bulunan Avdagiç, Türkiye'nin tekstil ve ham maddeleri sektörü ihracatının, 2023'ün mayıs ayında yüzde 9 artarak 1 milyar doları aşmasının memnuniyet verici olduğunu ifade etti.

Döviz kurundaki gelişmelere değinen Avdagiç, "Enflasyona paralel, piyasa gerçekleriyle örtüşen, öngörülebilir bir kur düzeyine ihtiyacımız var. İçinde bulunduğumuz son haftalarda dövizde ciddi bir artış yaşandı. Bunu kur dengesinin hızlı tesisi adına bir düzeltme hareketi olarak görüyoruz" dedi.

Avdagiç, bu düzeltme hareketinin devamında gelecek süreç için tahmin edilebilir, tutarlı, enflasyona paralel yaşanmasını beklediklerini, iş dünyasının kurlarla ilgili ikinci beklentisinin ise yüksek boyutlara ulaşan kur makaslarıyla karşılaşmamak olduğunu söyledi.

Avdagiç, "Sattığı malın karşılığını döviz olarak alan ihracatçı; bunun yüzde 40'ını bozdurmak zorunda iken, ham madde alımı için yeniden dövize dönerken, yüzde 6-7'ye yaklaşan makaslarla büyük bir maliyete katlanıyor. Önümüzdeki süreçte piyasa ve bankalar arasında farklı döviz fiyatları, açık alım-satım makasıyla karşı karşıya kalmamalıyız" diye konuştu.

Erdoğan: Otomotivde balonu takip ediyoruz

Kabine sonrası açıklama yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "5 Temmuz'da 6 aylık enflasyon oranlarının belli olmasıyla, memur ve emeklilerimize verdiğimiz sözleri yerine getireceğiz" dedi. Kira artışında yüzde 25 sınırının devam edeceğini söyleyen Erdoğan, "Sıfır ve ikinci el araç fiyatlarında oluşan balonu da yakından takip ediyoruz" diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki Kabine Toplantısı sona erdi. Beştepe'deki toplantı, yaklaşık 3 saat sürdü.

Toplantı sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan açıklamada bulundu. Erdoğan'ın açıklamalarından satır başları:

Deprem konutlarının teslimi Ekim'de başlayacak

"Bayramda özellikle depremzedeleri ihmal etmedik. Çok sayıda bakan deprem bölgesindeydi. Deprem bölgesinde evleri yıkılan çok sayıda vatandaşın gelecek bayramı evlerinde karşılaşmasını temenni ediyoruz.

Şimdiye kadar inşa süreci başlayan konut ve köy evi sayısı 180 bini buldu. Amacımız ilk 1 sene içerisinde 319 bin deprem konutunu teslim etmektir. Bölgede toplam 650 bin konut inşa edeceğiz. Deprem konutlarının teslimi Ekim-Kasım'da başlıyor.

Başkaları ne yaparsa yapsın bizim ana gündemimiz deprem bölgesidir. Milletimizi iyilik etmeden başa kakan namertlere muhtaç eylemeyeceğiz. Sandıkta milletten

yediği tokatın acısını depremzedelerden çıkartan faşistlere rağmen tüm milletimizi kucaklamaya devam edeceğiz."

"İstanbul Havalimanı rekor kırdı"

"Daha önce trafikten, bozuk yollardan dolayı eziyete dönüşen seyahatler yatırımlarımızla birlikte artık keyifle yapılıyor. Osmangazi Köprüsü 24 Haziran Cumartesi günü 11 bin 770 araç geçişiyle bir rekora daha imza attı. 1915 Çanakkale Köprüsü'nde araç geçiş sayısında yüzde 55 oranında artış sağlandı. Yavuz Sultan Selim Köprüsü günde ortalama 100 bin araç geçti. Boğaz geçiş trafiği rahat nefes aldı. Ankara-Niğde karayolu rekora koşan bir başka projemizdir. İstanbul Havalimanı'na bayram boyunca günde ortalama 1517 uçak iniş kalkış yaptı. 25 Haziran'da 1593 iniş kalkış ile tüm zamanların en yüksek rakamına ulaştı. Dünya çapında birinciliklere doğmayan İstanbul Havalimanı Avrupa'nın en yoğun ve en iyi havalimanı seçildi. Takoz siyasetinin nelere malolabileceğini yıllar geçtikçe daha iyi anlıyoruz. Seçimlerde bu zihniyeti sandığa gömen insanımızın 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde bunlara geçiş vermeyeceğine inanıyorum."

"Rusya ve Ukrayna ile görüşen tek ülkeyiz"

"Bayram sürecinde 21 ülkenin lideriyle görüşerek hem tebrikleri kabul ettik hem de ikili konuları ele aldık. Rusya-Ukrayna savaşından Sudan'daki kardeş kavgasının sona erdirilmesine kadar Türkiye'nin katkısını ortaya koyuyor. Ülkemiz krizlerin çözümünde denge, adalet ve güven veren tavrıyla belirleyici rol oynuyor."

Ülkemizin dengeli dış politikasını hedef alanlar bir dönem bize baskı yapmaya çalıştı. Savaşa odun taşımak yerine barış için çabaladık. Rusya ve Ukrayna ile görüşebilen tek ülke hala biziz."

İsveç'teki eylem

"Türkiye'nin çevresinde huzuru hakim kılana kadar diplomatik çabalarımızı sürdüreceğiz. İslam dünyası olarak kurban bayramına ulaşmanın heyecanını yaşarken, İsveç'in başkentinde Kur'an-ı Kerim'e yönelik alçakça saldırı hepimizi öfkelenlendirmiştir Bunun insani temellerle bağdaşması mümkün değildir. Bunlar İslam düşmanlığıyla beslenen nefret suçudur. Bunun polis korumasıyla işlenmesi çok daha vahimdir. Kutsallar yönelik saldırılar düşünce özgürlüğü değildir. Nasıl kiliseyi, havrayı veya bir başka inancın mabedini ateşe vermek özgürlük değilse Kur'an-ı Kerim'i yakma diye bir özgürlük de olamaz."

Batı dünyası bu konuda hiçbir adım atmıyor. 4 yıl önce Yeni Zelanda'da 51 müslümanın şehit edildiği terör eyleminden hala ders alınmıyor."

Fahiş kira artışı

"(Konut kira artışlarına yüzde 25 sınırı) Temmuz ayında yenilenecek konut kira sözleşmeleri için de aynı sınır uygulanmaya devam edecektir."

04.07.2023

Sıfır ve ikinci el araç fiyatlarında oluşan balonu yakından takip ediyoruz. Bu meselenin üstüne gideceğiz. Milletin canını yakanlardan muhakkak hesap soracağız.

Yeni ekonomi kadromuz enflasyonla mücadelenin yanısıra uluslararası yatırımlara hız verdi."

Memur ve emekli maaşlarına zam

"Kur Korumalı Mevduat uygulamasını devam ettiriyoruz. Vergi istisna süresini uzatıyoruz. Tasarruf sahiplerine olumsuzluk oluşturmayacak şekilde süreci yürütüyoruz.

Memur maaşlarıyla ilgili zam sürecini başlatıyoruz. 5 Temmuz günü enflasyon oranlarının belli olmasıyla birlikte memur ve emeklilerimize verdiğimiz sözleri yerine getireceğiz. Türkiye Aile Destek Programını bu sene de devam ettirme kararı aldık."

TBMM'yi yoğun gündem bekliyor

Kabine ve TBMM'yi yoğun bir gündem bekliyor. Maddeler arasında memur ve emekli maaşı düzenlemesi, anayasa değişikliği, kira artışlarında yüzde 25 sınırının uzatılması öne çıkıyor.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) 4 Temmuz Salı günü açılacak. Memur ve emekli maaşı düzenlemesi, anayasa değişikliği, kira artışlarında yüzde 25 sınırının uzatılması en önemli gündem maddeleri arasında bulunuyor.

En düşük memur maaşının 22 bin lira olması ve emekli aylıklarında yapılacak iyileştirme torba yasada sunulacak.

Kira artışına yüzde 25 sınırı

Meclis'in ilk işlerinden birisinin kira fiyatlarındaki artışı yüzde 25 ile sınırlama olması bekleniyor. Adalet Bakanı Yılmaz Tunç geçtiğimiz günlerde, bayramdan sonra yüzde 25 artış sınırı getiren düzenlemenin Meclis'in ilk işlerinden olacağını belirtmişti. 1 Temmuz 2023 itibarıyla sona eren uygulamanın 2 Temmuz 2024'e kadar uzatılacağı açıklanmıştı.

Anayasa değişikliği

Meclis'in öne çıkan konuları arasında Anayasa değişikliği de bulunuyor. Anayasa değişikliği maddelerinde başörtü konusu ve aileye ilişkin düzenlemeler olacak.

Hamidiye Ziraat Mektebi'nden günümüze tarım öğretimi

Ali Ekber YILDIRIM

04 Temmuz 2023 Salı

Bayram öncesi Bursa Ticaret Borsası'nın davetlisi olarak "Tarımsal Arayış Zirvesi"ne katılmak için günübirlik Bursa'ya gittim. Borsa Başkanı Özer Matlı ile tarım, gıda ve güncel konularda sohbet ettikten sonra zirvenin yapılacağı salona gittik.

Bursa Ticaret Borsası Proje ve İş Geliştirme Sorumlusu Serhat İlseven'in moderatörlüğünde ilk oturumda tarım alanında başarılı iki kadın girişimci Eda Halıcı ve Beyza Aydın'ın başarı hikâyesini dinledik. Tüm zorluklara rağmen tarımsal üretimde önemli çalışmalar yapan genç iki kadın girişimcisinin çalışmalarını sizlerle daha sonra paylaşacağım.

İkinci oturumda ise Serhat İlseven'in araştırarak ve ustalıkla sorduğu sorular ve katılımcıların interaktif katılımı ile çok verimli bir söyleşi gerçekleştirdik. Toplantı sonrası akşam yemeği için Hamidiye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne gittik. Bu sıradan bir lise değil. Tam 132 yıllık bir geçmişi var. Cumhuriyet öncesi kurulan ilk tarım mekteplerinden birisi.

Lisede gördüklerim ve anlatılanları dinledikten sonra tarım öğretiminin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha anladım. Bu konuyu biraz daha araştırmaya karar verdim. Kütüphanemde bazı dergilerin birleştirilmesi ile tek cilt olarak duran "Zirai Öğretimde 110.Yıl" kitabını okumaya başladım.

Yüksek Ziraat Mühendisi Hadiye Tunçer, 1958'de "Kırk Yıllık Meslektaşlarımız" başlığı ile 24 ziraatçı, veteriner hekim ve ormancı ile röportajlar yapıyor. Türk Yüksek Ziraat Mühendisleri Birliği "Zirai Öğretimde 110. Yıl" eserinde bu röportajları yayınlıyor. Bayramda herkes tatil deyken bu röportajları okudum. Hadiye Tunçer'i bu çalışmasından dolayı saygıyla anıyorum.

Ailesine rağmen ziraatçı olmayı seçen Mahfi Eğilmez

“Ben Rüştîye’yi bitirdiğim zaman ailem Bakırköy’de oturuyordu. O zamanki Mektep (Halkalı Ziraat Okulu) Müdürü Mazhar Bey’de bize komşu idi. Ben ve kardeşim, ikimiz de Mazhar Bey’i tanıdığımız için ziraatçı olmak istedik. Mazhar Bey bizi kimyadan imtihan etti ve Bursa Ziraat Mektebi’ne yollamağa (göndermeye) karar verdi.

Ailemden hiçbirisi ziraatçı olmadığı için bizim de bu mesleği seçmemizi istemiyor, bu isteğimize itiraz ediyorlardı. Fakat biz o kadar ısrar ettik ki nihayet 1309’da(1892) Bursa’ya yollamak mecburiyetinde kaldılar. Tarlada çalışmak kardeşimi çok yoruyordu. Bundan hiç hoşlanmamıştı. İki sene zor dayanabildi ve iki sene sonra Mektebi terk etti... Ben Bursa’dan iyi bir diploma alarak Halkalı Yüksek kısmına geçtim.”

Bu sözler 1942 yılına kadar ormancılık konusunda en deneyimli isimlerden biri olan Mahfi Eğilmez’e ait. Mahfi bey, bugün Türkiye’de ekonomi yazıları, kitapları en çok okunan yazarlardan Mahfi Eğilmez’in dedesi.

Bursa’da ziyaret ettiğimiz Lise, 1891’de 2. Abdülhamit döneminde açılan Bursa’daki Hamidiye Ziraat Mektebi. Mahfi Eğilmez’in dedesinin de mezun olduğu okul.

Zirai öğretim 1848’de Ayamama’da başladı

Türkiye’de ilk zirai öğretim 1848’de İstanbul Yeşilköy’de Ayamama Çiftliği’nde başlar ama çok kısa süre sonra buradaki okul kapanır. 1891’de Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi öğretime başlar. İlk yıl sadece veteriner okulu öğrencisi alınır. Ertesi yıl okul Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebi adını alarak hem ziraat hem de veteriner öğrencisi alır. İlk mezunlarını 1894’te verir. Bu okul ise 1928’de kapanır.

O dönemde Selanik Ziraat Mektebi, Bursa’daki Hamidiye Ziraat Mektebi, İstanbul Ziraat Mektebi, Adana Ziraat Mektebi var.

Cumhuriyet döneminde tarımsal eğitim ve öğretime büyük önem verilir. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi 1930'da Tarım Bakanlığı'na bağlı Yüksek Ziraat Mektebi adıyla kurulur. İlk öğrencileri Atatürk Orman Çiftliği'nde staj yapıyor. 16 Haziran 1933'te Yüksek Ziraat Enstitüsü olarak tam anlamıyla bir ziraat üniversitesine dönüştürülür. Daha sonra kurulan Ankara Üniversitesi'ne bağlanır. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi 1955'te, Erzurum'daki Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi 1958'de öğretime başlar. Sonrasında ziraat fakültelerinin sayısı artar ve bugün sayısını bile bir çırpıda söyleyemediğimiz çok sayıda ziraat fakültesi ve bu fakültelerden mezun on binlerce işsiz, atama bekleyen ziraat mühendisi var.

Gençlerin ziraat merakı

Okuduğum röportajların çoğunda o dönemin gençlerinde özellikle kentlerde yaşayan gençlerde ziraata karşı büyük bir ilgi var. Bursa'da 1891'de 26 bin dönüm arazi üzerine kurulan Hamidiye Ziraat Mektebi o dönemin tarımla ilgili önemli okullarından birisi. Aynı dönemde Selanik Ziraat Mektebi, Adana Ziraat mektebi var. Bu okullarda okuyanların büyük bölümü Halkalı Ziraat Mektebi'ne gider.

Birçoğu eğitim için o zaman moda olan Fransa'ya veya Almanya'ya, Macaristan'a gönderiliyor. Eğitim sonrası hepsi yurda dönerek ülkeye büyük hizmetler veriyor. Aralarında bakan, müsteşar, profesör olanlar var. Zihni Derin gibi ülkeye çay tarımını kazandıran ziraatçılar var. Hepsinin ortak özelliği ülkesini ve işini çok sevmeleri ve çok çalışmaları.

Okul'un kurulduğu alan 26 bin dönümden 300 dönüme düşmüş

Bursa'daki Hamidiye Ziraat Mektebi 1891'de toplam 26 bin dönüm alan üzerine kurulmuş. O günden bu yana azala azala okul alanı 300 dönüme gerilemiş. Aslında bu alanda neredeyse elden çıkacakken Özer Matlı başkanlığındaki Bursa Ticaret Borsası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin de desteği ile burayı proje okulu olarak seçerek ve destekleyerek bir anlamda okulu kurtarıyor.

Daha yakın zamana kadar okulun arazileri, işletmeleri kiracıların elindeydi. Son 1,5 yılda Özer Matlı'nın çabaları ile kiracılar tek tek çıkarılarak araziler, işletmeleriyle birlikte öğrencilerin kullanımına sunuluyor. Daha önce öğrenciler sadece sınıfta teorik ders görüyor, araziye inemiyor. Çünkü araziler başkalarına kiralanmış.

Öğrenciler şimdi yaklaşık 400 dönüm alandaki arazilerde bitkisel üretim yapıyor. Küçükbaş hayvancılık, gezen tavuk yumurtası üreticiliği, atçılık ve diğer faaliyetleri uygulamalı eğitim olarak yapıyor.

Okulun içindeki tarihi konak bu yıl ilk kez öğrenci alan bir anaokuluna dönüştürülüyor. Doğa ana sınıfı açılarak 15 çocukla eğitime başlanırken, gelecek Eylül ayından itibaren 45-50 çocukla devam edecek. Ana sınıfında doğa ile iç içe çocuklar eğitim

görecek. Okul sahasını gezerken dikkatimizi çekti 14 anıt ağaç var. Hepsi koruma altında.

Pandemi ve uygulamalı eğitim okula ilgiyi artırdı

Okul bugünkü adıyla Hamidiye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak eğitim ve öğretime devam ediyor. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı.

Okul Müdürü Ali Cihan, Bursa Ticaret Borsası Başkanı Özer Matlı, Bursa Büyükşehir belediye Başkan Yardımcısı Gökhan Dinçer, Bursa Ticaret Borsası Meclis Başkan Yardımcısı Mustafa Aksu, Borsa Genel Sekreteri Fehmi Yıldız, Proje ve İş Geliştirme Sorumlusu Serhat İlseven, Ekonomi Gazetesi Bursa Temsilcimiz Ömer Faruk Çiftçi, Genç kadın girişimciler Beyza Aydın, Eda Halıcı ve okul öğretmenleri ile tamamı okulun arazilerinde ve işletmelerinde üretilen ürünlerden hazırlanan akşam yemeği yerken uzun uzadıya sohbet ettik.

Okul Müdürü Ali Cihan okulun son durumu hakkında şu bilgileri verdi: “Burada 300 dönüm net tarım alanı var. Bursa merkezde yeşil kalmış tek alan burası. Biz de burayı korumak, kaptırmamak için ekim yapıyoruz. Üretim yapıyoruz. Daha önce burada tarım bölümüne öğrenci bulunamıyordu. Bundan 3 sene öncesine kadar tarıma, hayvancılığa öğrenci gelmiyordu. Laboratuara ise akın ediyorlardı. Pandemi ile birlikte tarımın önemi anlaşılınca ve buradaki program değişikliği öğrencilerin ilgisini çekti. Bu kez de başvuru çok, biz sınav puanına göre alıyoruz.

Türkiye’de tarım programı uygulayan 124 lise var. Sağlık lisesi içine tarım bölümü açılan okullar var. Bazılarının 1 dönüm, bazılarının 10 dönüm arazisi var. Bazılarının o da yok. Burada öğrenciler Haziran’da tatile çıkıyordu. Yani tohumu ekiyordu, ürünün boyunu görüyor ama hasadını göremiyordu. Biz programı değiştirdik. Nisan’da staja başlıyor. Ekim’e kadar çalışıyor. Ekim’den Nisan’a kadar da teorik dersleri görüyor.

Tarım bölümü lisemiz Anadolu Lisesi formatında sınavla alıyoruz. Şu anda tarım bölümüne aldığımız öğrenci sayısı 34 ve sadece 2 fire verdik. O da haklı gerekçelerle ayrılan 2 öğrencimiz oldu. Eskiden 34 öğrenci alınınca 14’ü zor kalıyordu.

Öğrenciler aylık 1500 lira kazanıyor

Bursa Ticaret Borsası’ndan, Bursa Büyükşehir Belediyesi’nden 9. sınıf öğrencilerimize burs alıyoruz. Teşvik etmek için. Şu anda 184 öğrenci aylık 1500 lira harçlık alıyor. Bunun bir bölümü burs, bir bölümü de çalıştıkları için ve ürünlerin satışından kazanıyorlar.

Burada 4 atımız var. Üniversite binicilik bölümüyle de anlaşmamız var. Binicilik eğitimi veriyoruz.

İl dışından gelen öğrenciler yatılı kalıyor. 2006'ya kadar en çok öğrenci sayısı 130'a ulaşırken Milli Eğitim Bakanlığı'na geçtikten sonra 450-480 ve şu anda 600 civarında öğrencimiz var. Bundan 3 sene önce tarım ve hayvancılığa 30 öğrenci bulamıyorduk. Biz proje okulu olduğumuz için özel müfredat uygulayabiliyoruz. Uygulama ağırlıklı okul olunca talep çok arttı. Eskiden erkek öğrenciler ağırlıktaydı şimdi ise erkek öğrenci yüzde 40, kız öğrenci yüzde 60 oranında. Daha önce kız öğrenci oranı yüzde 30'du. Kızların ilgisi daha fazla. İşi daha ciddi yapıyorlar. Kadınlar çiftçilik işine girince başarı da kaçınılmaz oluyor. Tıbbi aromatik bitkiler üretimimiz 1 dönüm alanda 10 çeşit ürün olarak yapılıyor. Ağırlıklı olarak kız öğrenciler bu üretimi gerçekleştiriyor."

Amaç tarıma nitelikli eleman yetiştirmek

Bursa Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Özer Matlı, bu okulu proje okulu olarak seçtiklerinde amaçlarının tarım sektörüne nitelikli teknik eleman kazandırmak olduğunu ve bu alanın korunarak eğitim amaçlı gelecek kuşaklara da aktarmak olduğunu söyledi. Matlı: " Biz geldiğimizde buradaki alanların hepsi dışarıya, vatandaşa kiralanmış. Burası proje okulu. Ama öğrenci tarıma dışarıdan bakıyor. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk ile görüştük. Sonra Mahmut Özdemir bakan oldu aynı desteği kendisinden gördük ve burayı korumaya aldık. Kiracıları anlaşarak bazılarını da mahkeme kararı ile çıkardık. Öğrencileri tarımla buluşturduk. Bursa Ticaret Borsası olarak burası bizim protokol imzaladığımız proje okulumuz. Çok kısa zamanda olumlu sonuçlar aldığımız bu okul tarıma inanılmaz katkılar sunacak. Tam 132 yıl önce başlayan eğitim, öğretim misyonunu günün koşullarına uygun olarak sürdürecektik."

Özetle, Bursa'da ziyaret ettiğim Hamidiye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yani Hamidiye Ziraat Mektebi tarımda eğitim ve öğretimin ne kadar önemli olduğunu, rant peşinde koşmak yerine üretimin ve bilginin bizi geleceğe taşıyacağını bir kez daha görmüş olduk. Emeği geçen herkese şükran borçluyuz.

Haziran enflasyonu yüzde 6'dan az olmaz, 8'e kadar da yolu var; ama...

Alaattin AKTAŞ

04 Temmuz 2023 Salı

✓ Enflasyonun temel belirleyicisi durumundaki döviz kuru ve ondan kaynaklanan fiyat artışları haziran oranının yüzde 6-8 arasında gelmesi gerektiğini söylüyor.

✓ Ancak TÜİK'ten yüzde 4.95'ten daha yüksek bir oran beklenmiyor. Yüzde 4.95'in önemi geçen yılki oran olması.

✓ "Faiz arttı, yıllık enflasyon da yönünü yukarı çevirdi" denilmesine göz yumulur mu?

Önce iki kavramı ayırmak gerek. Başlıkta dile getirdiğim oranlar TÜİK'in yarın açıklayacağını tahmin ettiğim oranlar değil, bunlar benim bir dizi hesaplamayla yaptığım tahminle bulduğum oranlar.

TÜİK'in ne açıklayacağını tabii ki bilemem ama tahminim yüzde 4.95'ten düşük bir oran açıklanacağı. Niye mi yüzde 4.95, onu da birazdan izah edeceğim.

Tüketici fiyat endeksinde temel belirleyici konumunda olan veriler var. En başta da döviz kurundaki değişim. İşte kurdaki değişimin fiyat endeksine olan etkisi geçmiş baz alınarak hazirana uygulandığında yüzde 6 bile öpüp başımıza koyacağımız ölçüde düşük bir oran kalıyor.

Ama işte o etkilerin ancak bir kısmı hazirana yansıtacağı için yüzde 6 dolayında bir oran makul sayılabilir.

Normalde o etkiler tümüyle haziran ayı endeksine yansısı yüzde 8'e kadar bir artış görebiliriz, hatta çok daha yukarılara giden bir oran, öyle ki çift hane bile sürpriz olmaz.

Bunu söylerler mi?

TÜİK'in niye yüzde 4.95'in üstüne çıkmak istemeyeceğine gelince... Yüzde 4.95'in önemi şu; geçen yılın haziranındaki gerçekleşme yüzde 4.95 olduğu için daha yüksek bir oran, yıllık oranın artışa geçmesi demektir. Herhalde bu da istenmeyecektir.

Merkez Bankası aylar sonra faiz artıracak. Faizin artırıldığı ayın enflasyonu da yönünü yukarı çevirecek.

Ekonomi yönetimi böyle bir koz vermek ister mi?

Dolayısıyla her ne kadar makul hesaplamalar çok daha yüksek oranlara işaret ediyorsa da TÜİK'in açıklayacağı oran çok muhtemeldir ki haziran ayı için yüzde 4.95'in altında kalacaktır.

Herhalde bu oranı fiyat etiketi gibi yüzde 4.94 düzeyinde açıklayacak değiller, oranı şöyle yüzde 4'e doğru çekmenin kime ne zararı var! Tabii ki enflasyona göre zam alacak memur ve emekliyi saymazsak!

Hangi etkenlerle mi?

Fiyatların haziranda gerçek anlamda yüksek sayılabilecek bir artış göstermesinde en başta gelen etken, hiç tartışma götürmez, tabii ki kur hareketi. Daha detaylı olarak değineceğim ama hemen söylemekte yarar var; kimi dönemlerde kur artmadığı halde fiyat artışı yaşanıyor, bu bir çelişki değil. Demek ki o dönemlerde kur kaynaklı maliyet artışı olmadığı halde bir fiyat artışı yaşanıyor. Bu kez haziranda yaşadığımız özellikle kur artışı kaynaklı bir baskı. Bir de seçim dolayısıyla ertelenen zamlar var.

Kur artışının en başta akaryakıt fiyatlarını yukarı ittiği biliniyor. Haziran ortalamasında mayıs ortalamasına göre benzin yüzde 16, motorin yüzde 17 zam gördü.

Bir diğer belirleyici etken, otomobil fiyatları. Otomobile haziran ayında marka ve modellere göre değişmekle birlikte ortalama olarak yüzde 15-20 arasında zam geldi.

TÜFE kapsamında yer alan ürünlerin kalem kalem ağırlıklarını artık bilmiyorsak da, gruplar olarak ağırlıklara ulaşmak mümkün. Otomobil ile akaryakıtın toplamdaki ağırlığı da yüzde 10 düzeyinde.

Şu durumda otomobil ve akaryakıttaki ortalama zammı yüzde 17-18 kabul etsek, yalnızca bu kalemlerden TÜFE'ye gelecek etki 1.7-1.8 puan demektir.

Kaldı ki akaryakıt öyle tek başına bir zam olarak görülemez. Akaryakıt zammı, özellikle de motorin zammı suya atılan taş gibi halka halka büyür ve tüm mal ve hizmetleri etkiler.

En basit formül: Dolar artışı/2=TÜFE artışı

Giriş bölümünde kimi dönemlerde fiyatların kur artışı olmadan da arttığını vurguladım. Şimdi dikkat edelim, haziran için kur artışı da var, hem de ne artışı!

Dolar haziran ayında mayısa göre yüzde 17 arttı.

Yüzde 17'nin ne kadar yüksek bir oran olduğunu görmek için bir hatırlatmada bulunmak isterim.

Son yılların en yüksek aylık kur artışı yüzde 29 ile Aralık 2021'de görüldü ve o ay TÜFE yüzde 13.58 arttı.

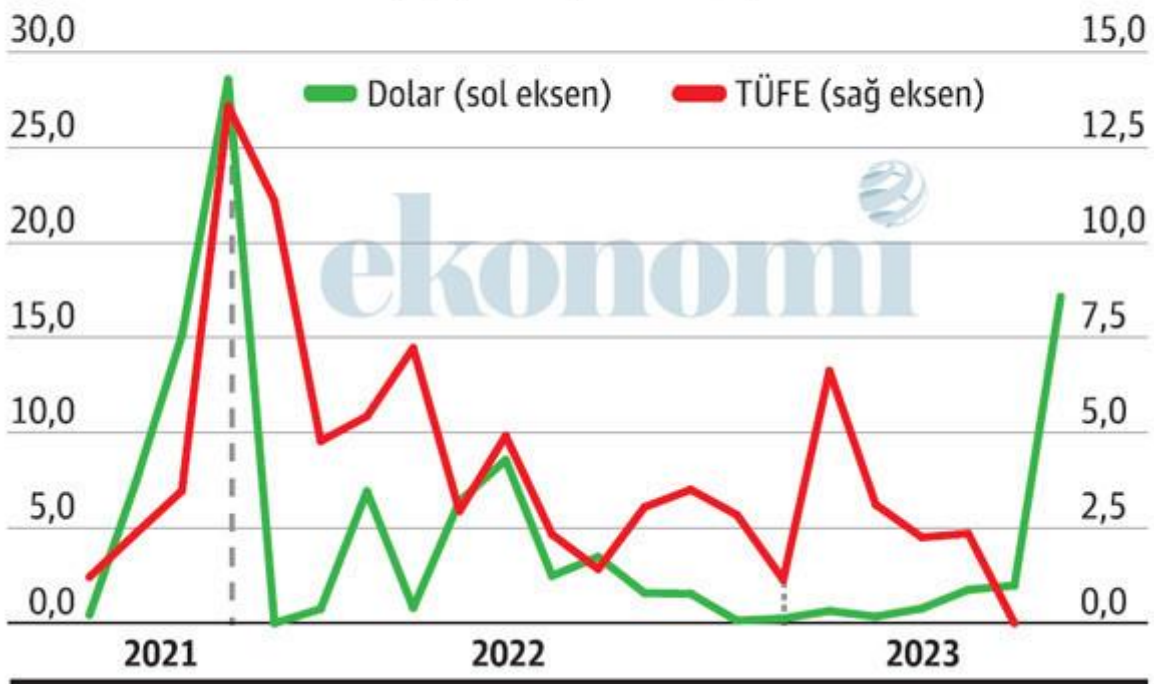
Şimdi haziranda ikinci en yüksek artış var, yüzde 17.

Ne var ki buradan yola çıkarak "Haziranda dolar yüzde 17 arttı, TÜFE de yüzde 8.5 artar" demek elbette doğru değil. Fiyatlara geçiş zamana yayılarak olur. Örneğin 2022'nin ocak ayında kur artışı sıfır ama TÜFE artışı yüzde 11.10'du. Bu 11.10'u, önceki ayların kur artışı yaratmıştı.

O yüzden bu kur-TÜFE artışı ilişkisine biraz dönemsel bakmak gerekiyor. Örneğin 2021 Ekim-2022 Ocak; dört ay... Dolar artışı yüzde 59, TÜFE artışı yüzde 34.

Kur artışı hep enflasyona yol açıyorsa...

(Eylül 2021-Haziran 2023) (Aylık artış oranları-%)

Grafik kur artışının nasıl hızlandığını ortaya koyuyor. Haziranda yüzde 17'lik bir artış var ve bu devam ediyor. Doların haziran ortalaması 23 lira, oysa daha temmuzun başında 26 lira aşıldı ve yüzde 13'lük artış var.

Eğer kurda bir geri dönüş olmazsa, -ki olacağına dönük hiçbir işaret yok, tam tersine artış yönünde işaretler bulunuyor- temmuz ayı ortalamasının hazirana göre artışı çok daha yukarı gidecek. Dolayısıyla kur artışından TÜFE'ye olan etki haziranda "saklanabilecek" ama sonraki aylarda bundan kaçınmak mümkün olmayacak.

Bu fark kapanacak; dolar düşmeyeceğine göre...

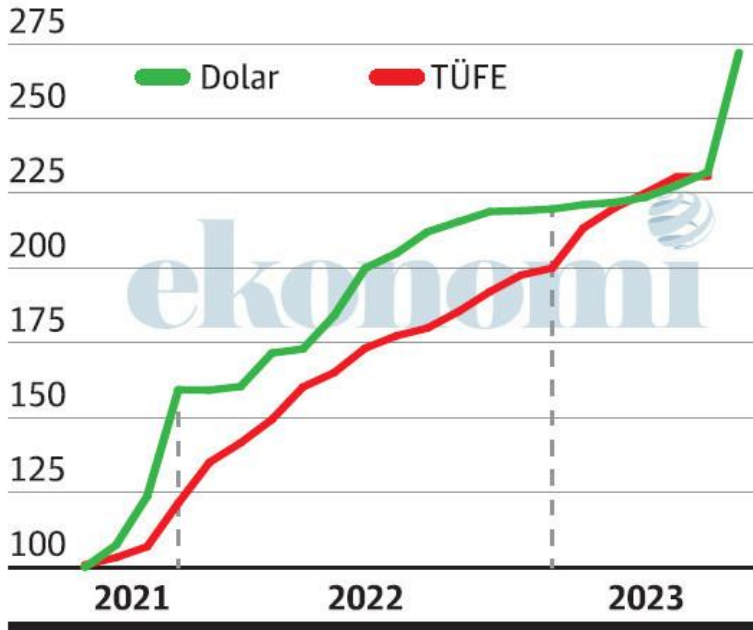
Faiz indiriminin hemen öncesini, Ağustos 2021'i 100 kabul ederek dolar ve TÜFE'nin grafiğini oluşturduk. Nasıl seyretmişler, bir görelim istedik.

Hazirandaki ayrışma ne kadar belirgin değil mi... Bu fark kapanacak, mutlaka kapanacak.

Peki hangisi hangisine yaklaşarak?

Dolar ve TÜFE'de büyük ayrışma!

(Eylül 2021-Haziran 2023) (Ağustos 2021=100)

Merkez Bankası görüldüğü kadarıyla piyasaya döviz satarak müdahale etmediğine, Başkan bunun sona erdirildiğini söylediğine, Türkiye'ye de henüz oluk oluk döviz akmadığına göre kur yönünü öyle kısa zamanda aşağı çevirmeyecek.

Soru yanıtını kendiliğinden buluyor; hangi göstergenin hangisine yaklaşacağı da ortaya çıkıyor...

Dış borçta 1 aylık kur farkı yükü 2,8 trilyon lira

Naki BAKIR

04 Temmuz 2023 Salı

Dolardaki her 1 kuruş artış, dış borçların ekonomiye yükünü yaklaşık 4,8 milyar lira artırıyor. Seçimlerden bu yana dolar kurunda yaşanan yüzde 29,75'lik liralık artış, Türkiye'nin toplam dış borcunun TL karşılığını 2 trilyon 816 milyar lira büyüttü.

Bu dönemde, özel sektörün dış boruna 1,4 trilyon, kamununkine 1,2 trilyon, Merkez Bankası'ninkine 232,8 milyar TL kur farkı yükü bindi. Gelecek bir yılda yapılacak 202,9 milyar dolarlık dış borç geri ödemesinin TL karşılığı da şimdiden 1,2 trilyon lira büyüdü.

Dış borçlar ve kur farkı yükü				
	Dış borç stoku (Mart 2023; Milyar \$)	TL karşılığı (Milyar TL)		Fark (Milyar TL)
		26 Mayıs	3 Temmuz	
KAMU	198,1	3.941,8	5.114,3	1.172,5
-GENEL YÖNETİM	121,5	2.417,4	3.136,5	719,1
Merkezi Yönetim	117,7	2.342,7	3.039,6	696,9
Mahalli İdareler	3,8	74,7	97,0	22,2
-FİNANSAL KURULUŞLAR	63,5	1.264,3	1.640,4	376,1
Bankalar	62,7	1.247,2	1.618,2	371,0
Bankacılık Dışı	0,9	17,1	22,2	5,1
-FİNANSAL OLMAYAN KUR.	13,1	260,0	337,3	77,3
KİT'ler	3,6	72,3	93,8	21,5
Diğer	9,4	187,7	243,6	55,8
TCMB	39,3	782,6	1.015,4	232,8
ÖZEL SEKTÖR	238,3	4.742,4	6.153,1	1.410,7
-FİNANSAL KURULUŞLAR	85,6	1.704,2	2.211,1	506,9
Bankalar	76,7	1.525,8	1.979,6	453,9
Diğer finansal kuruluşlar	9,0	178,4	231,4	53,1
-REEL SEKTÖR	152,7	3.038,2	3.942,0	903,8
TÜRKİYE	475,7	9.466,7	12.282,8	2.816,0

Yeni ekonomi yönetiminin, kuru baskılamak için swap yoluyla elde edilmiş ödünç dövizlerin arka kapı satışlarına son vermesi ile rezervleri eksiye düşmüş Merkez Bankası yeniden rezerv biriktirmeye başlarken, baskının kalkması ile serbest yükselişe geçen kurlar ise ülke dış borcunun ulusal ekonomiye yükünü hızla büyütüyor. Son bir ayda kurdaki artışa bağlı olarak dış borcun TL karşılığındaki büyüme 3 trilyon liraya yaklaştı.

Merkez Bankası döviz alış kurlarına göre seçimlerden önceki son iş günü 26 Mayıs'ta 19,9027 TL olan dolar, 3 Temmuz itibarıyla 25,8231 TL'ye yükseldi. Serbest piyasada çok daha yüksek düzeyleri görmekle birlikte Merkez Bankası kurları baz alındığında dolar bu dönemde TL'ye karşı yüzde 29,75 oranında 5 lira 92 kuruş değer kazandı. Başka deyişle TL'de dolara karşı yüzde 22,93 oranında bir devalüasyon yaşandı.

1 aylık ek yük 2,8 trilyon

TL En son Mart 2023 sonu itibarıyla 475,7 milyar dolar olarak açıklanan Türkiye'nin toplam dış borç stoku baz alındığında; bunun TL cinsinden karşılığı 26 Mayıs itibarıyla 9 trilyon 466,7 milyar lira düzeyinde bulunuyordu.

Bir yıl içinde yapılacak dış borç geri ödemesi ve binen kur farkı yükü (Nisan 2023; Milyon \$)				
	İtfa (Milyon \$)	TL karşılığı (Milyar TL)		Artış (Milyar TL)
		26 Mayıs	3 Temmuz	
KAMU	42.758	851,0	1.104,1	253,1
GENEL HÜKÜMET (*)	2.758	54,9	71,2	16,3
Merkezi Yönetim	2.301	45,8	59,4	13,6
Mahalli İdareler	457	9,1	11,8	2,7
KAMU BANKALARI	39.571	787,6	1.021,8	234,3
KİT'LER	429	8,5	11,1	2,5
TCMB	40.291	801,9	1.040,4	238,5
ÖZEL	119.855	2.385,4	3.095,0	709,6
FİNANSAL KURULUŞLAR	53.068	1.056,2	1.370,4	314,2
Bankalar	50.584	1.006,8	1.306,2	299,5
Bankacılık Dışı	2.484	49,4	64,1	14,7
FİNANSAL OLMAYAN KURULUŞLAR	66.787	1.329,2	1.724,6	395,4
TOPLAM	202.904	4.038,3	5.239,6	1.201,3
(*) Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yurt dışında ihraç edilen borçlanma senetlerinden (eurobond) itfasına bir yıl ve daha kısa vade kalanlar için yapılacak.				

Söz konusu karşılık, kurlarda hızlı bir yükseliş yaşanan izleyen dönemde 2 trilyon 816 milyar lira büyüyerek 3 Temmuz itibarıyla 12 trilyon 282,8 milyar liraya yükseldi. Buna göre anılan yaklaşık bir aylık dönemdeki yüksek oranlı devalüasyon sonucu ulusal

ekonomiye dış borçlar cephesinden şimdilik 3 trilyon liraya yakın bir “ek” yük binmiş oldu.

Kurda 1 kuruş artışın yükü 4,8 milyar TL

Dolar kurundaki her 1 kuruşluk artış, dış borçların ekonomiye yükünü yaklaşık 4,8 milyar lira artırıyor. Dış borcun döviz cinsinden tutarı büyüdükçe kur çarpanı etkisi ile bu miktar da büyüyor. Dövizdeki hızlı yükselişin devam etmesi durumunda, dış borçlar (döviz cinsinden) aynı bile kalsa, TL karşılığı büyümeye devam edecek. Dış borç stoku büyürken hızlı kur artışları da devam ederse bunun TL karşılığı katlanarak büyüyecek.

Özel sektörün yükü 1,4 trilyon TL arttı

Mart 2023 sonu itibarıyla toplam dış borç stokunun; 152,7 milyar doları reel sektör firmalarının, 79,5 milyar doları özel bankalar ve 10,1 milyar doları da diğer özel finans kurumlarının olmak üzere toplam 238,3 milyar dolarla en büyük bölümü özel sektöre ait bulunuyor.

Yılın ilk çeyreğinde özel bankalar dış borcunu 2,9 milyar, diğer özel finans kurumları da 1,1 milyar dolar azaltırken, finans dışı özel sektör firmalarının dış borcu üç ayda net 3,2 milyar dolar büyüdü. Bunun sonucunda özel sektörün toplam dış borcunda üç ayda net 779 milyon dolarlık bir azalma yaşandı.

Buna rağmen özel sektör dış borcunun TL karşılığı, aynı dönemde kurdaki artışa bağlı olarak 1 trilyon 410,7 milyar lira büyüdü. Bu dönemde dış borcunu küçültmesine rağmen özel bankalar kur artışları nedeniyle 453,9 milyar, diğer özel finans kurumları 53,1 milyar; dış borcu büyümeye devam eden finans dışı özel sektör firmaları da 903,8 milyar liralık kur farkı yükü üstlendi.

Kamuya bir ayda 1,2 trilyonluk ek yük

Genel yönetim, kamu bankaları, KİT’ler ve diğer kamu kuruluşlarının olmak üzere kamuya ait toplam dış borç stoku ise yılın ilk çeyreğinde net 11,2 milyar dolar artarak 198,1 milyar dolara yükseldi.

Bunun 121,5 milyar doları merkezi yönetim ve yerel yönetimler olmak üzere genel yönetime, 63,5 milyar doları kamu banka ve finans kuruluşlarına, 13,1 milyar doları da KİT’ler ile finansal olmayan diğer kamu kuruluşlarına ait. Seçimlerden bu yana geçen yaklaşık bir aylık süredeki hızlı kur artışları genel yönetim dış borcunun TL karşılığını 719,1 milyar, kamu banka ve finans kurumlarınınkini 376,1 milyar, KİT’ler ve diğer kamu kuruluşlarınınkini de 77,3 milyar lira büyütürken, kamu kesimine toplamda 1 trilyon 172,5 milyar liralık kur farkı yükü yükledi.

Merkez Bankası'nın dış borcu ise üç ayda 6,5 milyar dolarlık artışla 32,8 milyar dolardan 39,3 milyar dolara yükseldi. Son bir aydaki hızlı kur artışı Merkez Bankası'nın dış borcunun TL cinsinden tutarını 232,8 milyar lira büyüttü.

1 yılda ödenecek borç miktarı

Öte yandan Nisan 2023 itibarıyla gelecek bir yıllık dönemde, kamu ve özel sektörü ile Türkiye'nin kalan vadeye göre yapması gereken dış borç geri ödemesi 202,9 milyar dolar düzeyinde bulunuyor. Bunun 66,8 milyar dolarını reel sektör firmaları, 53,1 milyar dolarını da özel banka ve finans kuruluşları olmak üzere toplam 119,9 milyar dolarını özel sektör ödeyecek. Kamunun önümüzdeki bir yıl içinde 42,8 milyar, Merkez Bankası'nın da 40,3 milyar dolar itfası bulunuyor.

Gelecek bir yıl içinde yapılacak dış borç itfalarının 26 Mayıs kuru ile 4 trilyon 38,3 milyar lira olan TL cinsinden karşılığı, 3 Temmuz kuru ile 5 trilyon 239,6 milyar liraya yükseldi. Dolar kurunda seçimlerden bu yana geçen yaklaşık bir aydaki yüzde 30'a yakın artış bu geri ödemelerin TL cinsinden karşılığını şimdiden 1 trilyon 201,3 milyar lira büyüttmüş bulunuyor. Kurdaki hızlı yükseliş devam ederse, paralelinde bu yük de büyümeye devam edecek.

Cari açık/enflasyon için “planlı/yaptırımlı dönem”

Ferit Barış PARLAK

04 Temmuz 2023 Salı

Enflasyonu da, aylık 5 milyar doları aşan cari açığı da düşürmek için öncelikle verimsizlik/kayıtdışı/israf sorunlarımızı çözmeliyiz...

Gelişmiş ülkeler planlıyor, kamuyu disipline sokuyor ve yanı sıra (serbest piyasaya rağmen) yeni yatırımcıyı şöyle yönlendiriyor:

Esnafa: “Bu mahallede 6 tane market var, 7’inci gereksiz... 15 tane restoran/kafe var, 16’ıncı gereksiz...”

Sanayiciye: “O alanda mevcut fabrikalar yüzde 60 kapasite ile çalışıyor... Daha fazla verim ve kâr ile çalıştığını belgeleyeceksen, yatırımını yap... Kalite/verimlilik değil de sadece fiyat rekabetine gireceksen ve üstelik zarar göstereceksen cezalandırılacaksın...”

Çiftçiye: “Ürettiğin üründe, X ülke, dönümde 350 kiloyu aşıyor... Komşun 300 kiloyu aşmış... Sen neden 100 kiloda kaldın... Şu uygulamaları yap veya şunu ekme, bunu ek, şu oranda destekleyelim...”

İhracatçıya: “O bölgeye şu kalitede ürün, bu fiyata satılmış... Sen de o fiyata veya üzerinde bir fiyata ihracat yapabilirsin...”

VELHASIL...

İşini iyi yapan, mevcut üretici/esnaf/ tüccar/ihracatçı/çiftçiyi korumaya; İşini iyi yapmayanların elenmesine veya rekabetçi yapıyla kendini geliştirmesine; Yeni yatırımcının, hatalarla başlamamasına... Ve bu yolla verimliliği artırmaya ihtiyacımız var...

Kayıtdışının, haksız rekabetin, verimsizliğin, cahil cesaretinin yüksek, eğitim seviyesinin düşük olduğu; ve bu nedenle “furya” gibi kültürlerin ağır bastığı ekonomilerde, planlama ve “planlamaya uymayana yaptırım” gerekliliği var...

Yeni ekonomi yönetiminin, uygulanmaması halinde, siyasetçiyi ve bürokrasiyi siyasi yaptırımlarla karşı karşıya bırakacak bir “planlama dönemi”nin hazırlığı içinde olduğu bilgisi de var...

ENAG’a göre yıllık enflasyon %108

Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) enflasyonun haziran ayında aylık bazda yüzde 8,54, yıllık bazda ise yüzde 108,58 olarak gerçekleştiğini açıkladı. En fazla artış lokanta ve oteller kaleminde oldu. Bağımsız uzmanlardan oluşan Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) Haziran ayı enflasyonunu açıkladı. Buna göre, Haziran ayında günlük fiyat değişimlerinden elde edilen ENAGrup Tüketici Fiyat Endeksi aylık bazda yüzde 8,54 arttı. ENAG’a göre enflasyonun son 12 aylık artışı yüzde 108,58 olarak gerçekleşti. ENAG, ocak-haziran dönemi enflasyon oranının ise yüzde 50,53 olarak bildirdi.

Deprem bölgesine 850 milyon TL katkı

Hepsiburada ‘Deprem Bölgesine Ticaret ve Teknoloji Gücü’ programının 3 aylık sonuçlarını paylaştı. Buna göre, bölgedeki KOBİ ve esnafın Hepsiburada üzerinden ticaret hacmi 850 milyon TL’nin üzerine çıktı. Program ile KOBİ ve esnafın 2 yıl içinde bölgeden toplam 10 milyar TL’lik satış hacmi yaratılması hedefleniyor. İlk 3 ayda 1000 yeni işletme Hepsiburada ile e-ticarete başladı.

Abdulkadir Selvi

Maaş zamları ne olacak? Merkez Bankası'nın yeni adımı ne?

MUHALEFETTEKİ kısır tartışmalar yerine milyonlarca memur ve emekliyi doğrudan ilgilendiren maaş artışı ve hayat pahalılığıyla mücadele konusuna değinmek istedim.

Dünkü Kabine toplantısının birinci gündem maddesi, temmuz ayında memur ve emeklilere yapılacak zamlardı.

Bu konudaki gelişmeleri aktarmak istiyorum ama önce Merkez Bankası cephesine eğilmek istiyorum. Çünkü yeni bir ekonomi yönetimi, yeni bir yaklaşım ve yeni bir Merkez Bankası var. Merkez Bankası'nın birinci önceliği enflasyonla mücadele. Zaten Türkiye'nin ihtiyacı da enflasyonun düşürülmesi. Enflasyon düşürülmediği, hayat pahalılığının önüne geçilemediği, çalışanların alım gücü yükseltilmediği sürece yapılacak olan artışlar bir noktaya kadar yeterli oluyor. Sonra yüksek enflasyon alıp götürüyor.

ENFLASYONU DÜŞÜRME KARARLILIĞI

Merkez Bankası faiz oranlarını yüzde 8.5'ten yüzde 15'e çıkaran Para Politikaları Kurulu toplantı özetini yayınladı. Otuz dokuz maddeden oluşan, teknik ve verilere dayanan açıklamayı birkaç kez okuma gereği duydum. Çünkü yeni politikalar açısından önemli ipuçları veriyor. Öncelikle ekonominin fotoğrafı çok kapsamlı olarak çekilmiş. Enflasyonu düşürme kararlılığı çok güçlü bir şekilde vurgulanmış. Açıklama inandırıcı ve geleceğe dair bir perspektif sunuyor. Piyasalara güven vermenin ilk adımı inandırıcı olmaktan geçiyor.

ÖNEMLİ BAŞLIKLAR

Merkez Bankası'nın sitesine girip toplantı özetinin tamamını okumak mümkün. Rakamlara boğmadan bazı başlıkları paylaşmak istiyorum.

YUMUŞAK VE KADEMELİ GEÇİŞ

- Yumuşak bir geçiş süreci için sadeleştirme politikasının kademeli olmasına karar verilmiştir.

Merkez Bankası'nın faiz oranlarını yüzde 8.5'ten yüzde 15 seviyesine çıkarma sürecinde de yabancı bankalar çok yüksek oranları ileri sürdüler. En mütevazısı JP Morgan'dı. O da yüzde 25'e yükselir, dedi. Deutsche Bank ve Bank Of America'nın tahmini de yüzde 25 seviyesindeydi. Goldman Sachs yüzde 40'a kadar olarak öngördü.

YANILDILAR VE YANILTTILAR

Ama yanıldılar. Çünkü çok temel bir şeyi atladılar. Yumuşak, dengeli ve kademeli bir geçiş öngörülüyordu. Onların basındaki sözcüleri de yanıldı. Ama bu arada yüzde 25'ten yüzde 40'a uzanan tahminleri ile kendi yatırımcılarını da yanılttılar. 22 Temmuz'da Merkez Bankası'nın yeni bir faiz artışı olacak.

BÜTÜNCÜL POLİTİKALAR

Merkez Bankası açıklamasında dikkat çekmek istediğim noktalardan biri de bütüncül politikalara yapılan vurguydu. "TCMB tarafından yapılan düzenlemelere ilişkin etki analizleri söz konusu çerçevenin tüm bileşenleri için enflasyon, faizler, döviz kurları, rezervler, beklentiler, menkul kıymetler ve finansal istikrar üzerindeki yansımalarıyla birlikte bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilerek yapılacaktır" denildi.

PARASAL SIKILAŞTIRMA

Merkez Bankası açıklamasında en ön plana çıkan noktalardan biri, öngörülebilirliğe ve şeffaf sürece verilen vurgu.

HAFİZE GAYE ERKAN'IN UYARISI

Her defasında hatırlatma gereği duyuyorum. Yeni ekonomi yönetiminin öncelikleri farklı. Bu açıdan bakınca Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan'ın yeni dönemde para politikasında önceliğin enflasyonla mücadele olacağı vurgusu önemliydi. Erkan, "Kuru baskılamak için döviz satışı yapılmayacak" dedi. Zaten Merkez Bankası Başkanı olduğu günden bu yana döviz satışı yaparak kuru baskılama yoluna gitmiyor. Uygulaması ile uyarısı birbiriyle örtüşüyor.

1 MİLYAR DOLAR DÖVİZ SATIŞI NE OLACAK?

Peki Bloomberg'in kamu bankalarının döviz satışına başladığı yönündeki haberini bu durumda nereye oturtacağız? Bloomberg, kamu bankalarının 1 milyar dolar satış yaptığını açıkladı. Haber doğru. Ama kur seviyesine müdahale değil. Gerekçesi şu, Kur Korumalı Mevduat dönüşleri nedeniyle piyasada oluşabilecek döviz likiditesini fazlasıyla karşılamak için yapılan bir işlem. Amaç çok farklı. Eskiden kuru baskılamak

için rezerv satışları oluyordu, şimdi tam tersine Kur Korumalı Mevduat'tan dönüşte oluşan döviz likiditesi ihtiyacını karşılamak için yapılmış bir satış söz konusu. Ve şeffaf, açık ve net bir şekilde doğrudan bankalara yapılmış bir satış. Netice itibarıyla Merkez Bankası piyasada oluşan döviz talebini de yönetmek durumunda.

MEHMET ŞİMŞEK'İN TWEET'İ

AZ sonra çok önemli bir haber vereceğim. Ama önce Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in 27 Haziran 2023 tarihli tweet'ini hatırlatmak istiyorum.

"TCMB analitik bilanço verilerine göre, net uluslararası rezervler geçen hafta 8.5 milyar dolar ile tarihin en büyük haftalık artışını kaydetti. Rasyonel politikalara dönüş kademeli olarak devam edecek."

Bugün 4 Temmuz. Bu rakamın daha da arttığını düşünüyorum.

ÖZEL BANKALARA DOĞRUDAN SATIŞ

Hem Merkez Bankası'nın açıklamasında hem Hafize Gaye Erkan'ın açıklamalarında altı çizilen bir iki nokta var. Sadeleştirme ve şeffaflık.

Şimdi Merkez Bankası sadeleştirme ve şeffaflık adına yeni bir adım atıyor.

Merkez Bankası artık kamu bankaları dışında özel bankalara da Kur Korumalı Mevduat'tan döviz geçmek isteyenlere karşı doğrudan satış yapabilecek.

MERKEZ BANKASI'NDAN CESUR ADIM

Bu uygulama kamu bankaları için yapılıyordu. Bundan sonra şeffaf bir şekilde özel bankalara da doğrudan döviz satışı yapılacaktır.

Bir noktayı tekrar netleştirmekte fayda var. Merkez Bankası kuru baskılamak için rezervlerinden döviz satışı yapmıyor. Bloomberg'in haberinde yer alan 1 milyar dolarlık satış, KKM'lerden dönenlerin döviz talebini karşılamak için kamu bankalarına sunulan bir hizmetti. Ama yeni bir adım atılıp özel bankalar için de bu uygulama yapılacaktır. Çünkü bir haftada döviz rezervi 8.5 milyar dolar artan bir Merkez Bankası var.

EKONOMİSTLERİN YORUMU

2 yıl önce dolar 30 lira olacak demiş, tüm öngörülerini boşa çıkmış olanları, "Ünlü ekonomistin dolar tahmini" diye yayınlara çıkarıyorlar. Ya da Millet İttifakı iktidara gelirse ekonomi yönetiminde yer alacağı açıklanan muhalif ekonomistleri yayınlara çıkarıp "Her şeyi bilen tarafsız ekonomistler" diye görüş soruyorlar. Onlar zaten muhalefetin kadrolu sözcüleri. Onların tarafsız ekonomi yorumu yapmasını nasıl beklersiniz? Seçim kazanılsa kimi Merkez Bankası başkanı olacaktı, kimi ekonomi

bakanı olmayı hedefliyordu. Seçimi kaybedince muhalif ekonomist, tarafsız yorumcu mu oldu? Şimdi de çıkmışlar, Merkez Bankası'nın kararlarını eleştiriyorlar.

MEMUR VE EMEKLİ MAAŞ ZAMLARI

Dünkü Kabine toplantısında Çalışma Bakanı Vedat Işıkhan kapsamlı bir sunum yaptı.

- 1- En düşük memur maaşı 22 bin TL'ye çıkıyor. Buna göre öğretmen, doktor, hemşire, polis, mühendis aylıklarına kademeli olarak artış yapılacaktır.
- 2- Kademeli artışlar yapılacaktır. Bir yüzde artış, onun üzerine ise seyyanen bir zam yapılacaktır. Örneğin yüzde 25 artı 7 bin, yüzde 25 artı 8 bin artış olacaktır.
- 3- Memur ve emeklilerin maaş zammı için yarın açıklanacak olan enflasyon oranı bekleniyor. 6 aylık enflasyonun yüzde 18 civarında olması öngörülmüyor. Böylece enflasyon artı refah payı artışı yapılacaktır.

Esfender KORKMAZ

Doların akıbeti ne olur?

2007 yılında, Türk Lirası dolara karşı yüzde 27 oranında daha değerli para idi. 2018 kur şoku ve 2021 faiz kararı sonrasında, TL sürekli değer kaybetti. 12 Mayıs 2023'te, dolar kuru 19,75 idi ve 2003 Merkez Bankası TÜFE bazlı reel kur endeksine göre, TL yüzde 42 oranında daha düşük değerde idi. Şimdi TL dolara karşı 12 Mayıs'a göre yüzde 33 oranında değer kaybetti ve 26,08 oldu. Yani şimdi Merkez Bankası reel kur endeksine göre TL dolara karşı yüzde 56 oranında daha düşük değere geldi.

Aslında geçmiş krizlerde de devalüasyon olurdu ve ödemeler bilançosu dengeye gelirdi. Bu defa, dalgalı kur sistemi olduğu için piyasa devalüasyon yapıyor. Ancak cari açık ve döviz sorunu devam ediyor. Çünkü imalat sanayiinde üretim ve ihracat malı üretimi ithal girdiye bağımlıdır. Yani ihracat artışı aynı zamanda ithalat artışı yaratıyor.

Öte yandan geçmiş krizlerde reel faiz olduğu için TL'den kaçış yoktu.

Ayrıca her krizde Türkiye IMF'ye gitti ve hem kredi olarak döviz girişi oldu, hem de IMF'yi çıpa olarak kabul eden sermaye girişi oldu.

Bu nedenlerle bugün TL değer kaybetmeye devam ediyor.

Bundan sonra ne olur? Ülke risklerinin yönetimine bağlı olarak değişir.

1.Reel faiz politikası;

Merkez Bankası gösterge faizi, enflasyonun birkaç puan üstüne çıkarılırsa, tüketimin maliyeti artacağı için enflasyon düşer, finansal yatırım aracı olarak TL'ye yatırım artar ve aynı amaçla döviz talebi azalır. Sıcak para girişi olur döviz arzı artar. Yatırımların maliyeti artar. Fakat zaten güven sorunu nedeni ile yatırım yapılmıyor.

Öte yandan kur artışı olmaz. TL bir miktar değer kazanır.

2.Hazine ve Maliye Bakanı Kur Korumalı Mevduat'ın, yıl sonuna kadar devam edeceğini açıkladı.

Haziran sonu itibarıyla, Kur Korumalı Mevduat hesabı 121,6 milyar dolar oldu. Yıl sonunda bu parayı bankalar TL olarak iade edecek.

Çünkü Kur Korumalı Mevduat'ta MB'nin ve bankaların döviz olarak geri verme taahhüdü yok.

Eğer eksi reel faiz devam ederse, Kur Korumalı Mevduat bitince, çoğunluk tekrar döviz mevduatına dönmek isteyecektir. Döviz o günkü kurdan bankadan veya piyasadan alacaktır. Döviz alış ve satış farkı kadar zarar edecektir. Eğer bankadan almak isterse bankalar kâğıt üstünde işlem yapacaklar. Ama nakit çekmek isteyenler için bankalar bu nakdi, ya yeni gelen dövizden ödemesi gerekecek veya MB'den döviz alması gerekecek.

Özetle; Kur Korumalı Mevduat saadet zinciri gibi çalıştı. Sonu iyi olmayacak. Yeni kur şokları yaratacaktır.

3.Birleşmiş Milletler raporunda, gelişmekte olan ülkelerde temerrüt riskinin arttığı açıklandı.

Bu raporda dünyada gelişmekte olan ülkelerin dış borç GSYH oranı ortalaması yüzde 29 iken bizde yüzde 58,3, dış borç stoku yıllık ihracatın 1,1 katı iken bizde 2,5 katıdır.

Üstelik bizde dış borçlarda temerrüt riskini artıran sorunlar;

Dünyada tahvilleri işlem gören ülkeler içinde Kredi Temerrüt Swap oranı =CDS, en yüksek ülke Mısır, ikinci sırada Türkiye (484) var. Türkiye pahalı borç bulabiliyor ve özellikle bir yıl içinde ödenmesi gereken dış borçları çevirmekte zorlanıyor.

Dahası cari açık artıyor ve fakat yabancı sermaye gelmiyor. Türkiye IMF'ye de gitmiyor. O zaman dış borçlarda temerrüt riski yüksektir ve inşallah olmaz ama olursa dolar 50 lira olur.

Türkiye isterse bu sorunları çözebilir. Ekonomi yönetimi oluşturur. Cumhurbaşkanı müdahale etmez. Ciddi bir istikrar politikası oluşturur. IMF ile iş birliği yapar. Reel faiz politikası uygular. Millî dış ticaret politikası uygular. Bu sürekli krizden kurtulur. Kur şokları önlenir.